

بگیرد. من به پزشکی که در تلویزیون دود کندر را برای درمان کرونا مطرح کرد گفتم چه مدرکی برای ادعای‌تان دارید که دود چمدن برای کوید ۱۹ مؤثر است. چرا باید یک حرفی را بزنیم که بیمار از این روش استفاده کند و بیماری‌اش پیشرفته شود و درمان نشود و در حالت بدحال و دیسترس تنفسی به بیمارستان مراجعه کند؟ این پزشک باید جوابگو باشد. یک دسته هم افرادی‌اند که شماره نظام پزشکی ندارند اینها در حوزه کاری ما نیستند و فقط می‌توانیم ادعاهای غیرواقعی‌شان را گزارش کنیم و نیروهای انتظامی برخورد کنند. واقعا این انتقاد وارد است. سازمان نظام پزشکی در تصمیم‌سازی‌ها دعوت نشد. البته این بدان معنی نیست که ما خودمان قدیمی بدناریم. ما از روز اول بیانیه دادیم و گفتیم تست‌ها و بیماریابی باید افزایش پیدا کند. به هر حال پیشگیری به‌درستی انجام نشده، روند پیگیری افراد مبتلا به‌درستی انجام نمی‌شد. ما در بیانیه‌ها نوشتیم که باید ۱۰ نفر از اطرافیان فرد مبتلا پیگیری شوند که به آن کانکتک تریسینگ می‌گوییم. حتی آن موقع پیشنهاد دادیم با کمک وزارت ارتباطات از طریق گوشی تلفن همراه بتوانیم این ردیابی‌ها را انجام دهیم. منتها کانکتک تریسینگ با عنوان طرح شهید سلیمانی از حدود یک ماه قبل قرار شده انجام شود. از سازمان نظام پزشکی در تصمیم‌سازی‌ها دعوت مناسب نشد. در حالی که ما جامعه منتخب جامعه پزشکی هستیم و اعتماد به این صنف زیاد است. اینکه مجامع علمی و انجمن‌های علمی مطلبی را بیان کنند از نظر اجتماعی اقبال عمومی هم بیشتر خواهد بود. طبیعی است که این فایده حاصل شده است. البته اگر رادیو و صدا و سیما استقلال وسیعی نکرده خیلی نمی‌توانیم اصرار کنیم. گاهی در برنامه‌هایی داروهایی که فایده‌اش اثبات شده به عنوان درمان کرونا مطرح می‌شود، اینها را ما شکایت هم می‌کنیم اما دسترسی نداریم چون کنترلش با جای دیگر است.

■ **بخشی از مشکلات در مواجهه با این بیماری به کاهش اعتماد عمومی و وجود اخبار متناقض و فیک‌نویزها در ارتباط با بیماری کوید۱۹ بر می‌گردد. برای حل این مشکل چکار باید کرد؟ بویژه از وقتی جریان واکسن مطرح شده مجدداً اخبار بی‌پایه و اساس علمی مطرح می‌شود.**

با اخبار را رصد می‌کنیم و اگر افرادی سوء جوینی و نگاه تجاری دنبال این اهداف‌اند آنها را پیگیری و گزارش می‌کنیم. من حتی نامه‌ای به رئیس سازمان غذا و دارو نوشتم که چهار داروی گیاهی که اعلام کردید در درمان کرونا مؤثر است. مستندات علمی این داروها را به ما ارائه دهید تا اعلام‌نظر کنیم که هنوز جوابی به نامه ما ندادند. داروهایی

عکس‌ها علی‌محمدی/ایران

بنفشه‌از‌سوی برخی مدعیان طب سنتی جایگزین مباحث علمی شد یا حتی شاهد بودیم برخی پزشکان در صدا و سیما انواع گیاهان را برای درمان کرونا تجویز می‌کردند. به‌طور کلی و با وجود گذشت مدت زمان طولانی از آپیدمی همچنان منابع مورد اطمینان آموزشی منحصر به دو یا سه پزشکی است که بیشترین سهم صاحبه را در رسانه‌ها برعهده دارند. دو تا بحث مطرح است. یکی در مورد اینکه داروهای غیرعلمی گیاهی و شیمیایی در این عرصه وارد شد چون هنوز هم داروی قطعی برای درمان کووید۱۹ وجود ندارد و هر کسی از ظن خود یک دارویی را مطرح کرد. اگر این‌گونه تجویز‌ها خارج از ضوابط و پروتکل‌ها بود طبیعتاً ما اعلام می‌کردیم. مطلبی که شما می‌فرمایید دو قسمت دارد؛ یکی اینکه بعضی از همکارانی که مطالب غیرواقعی و غیرعلمی را در رسانه‌ها ارائه می‌کردند ما بلافاصله با این پزشکان برخورد می‌کردیم. حتی مواردی از برخورد انتظامی با چنین پزشکی‌ها هم داریم و دستور دادم با پزشکانی که در صدا و سیما یا رسانه‌های دیگر مدعی درمان قطعی کرونا با انواع گیاهان یا داروهای شیمیایی شده‌اند، برخورد قضایی صورت

بگیرد. من به پزشکی که در تلویزیون دود کندر را برای درمان کرونا مطرح کرد گفتم چه مدرکی برای ادعای‌تان دارید که دود چمدن برای کوید ۱۹ مؤثر است. چرا باید یک حرفی را بزنیم که بیمار از این روش استفاده کند و بیماری‌اش پیشرفته شود و درمان نشود و در حالت بدحال و دیسترس تنفسی به بیمارستان مراجعه کند؟ این پزشک باید جوابگو باشد. یک دسته هم افرادی‌اند که شماره نظام پزشکی ندارند اینها در حوزه کاری ما نیستند و فقط می‌توانیم ادعاهای غیرواقعی‌شان را گزارش کنیم و نیروهای انتظامی برخورد کنند. واقعا این انتقاد وارد است. سازمان نظام پزشکی در تصمیم‌سازی‌ها دعوت نشد. البته این بدان معنی نیست که ما خودمان قدیمی بدناریم. ما از روز اول بیانیه دادیم و گفتیم تست‌ها و بیماریابی باید افزایش پیدا کند. به هر حال پیشگیری به‌درستی انجام نشده، روند پیگیری افراد مبتلا به‌درستی انجام نمی‌شد. ما در بیانیه‌ها نوشتیم که باید ۱۰ نفر از اطرافیان فرد مبتلا پیگیری شوند که به آن کانکتک تریسینگ می‌گوییم. حتی آن موقع پیشنهاد دادیم با کمک وزارت ارتباطات از طریق گوشی تلفن همراه بتوانیم این ردیابی‌ها را انجام دهیم. منتها کانکتک تریسینگ با عنوان طرح شهید سلیمانی از حدود یک ماه قبل قرار شده انجام شود. از سازمان نظام پزشکی در تصمیم‌سازی‌ها دعوت مناسب نشد. در حالی که ما جامعه منتخب جامعه پزشکی هستیم و اعتماد به این صنف زیاد است.

■ **شما به بحث آموزش‌های پیشگیری و حفاظت در برابر ویروس کرونا به عنوان یکی از وظایف سازمان نظام پزشکی اشاره کردید اما به نظر می‌رسد: بویژه در اوایل پاندمی نقش پزشکان متخصص و آموزش‌دیده در رسانه‌ها به قدری کم‌رنگ بود که کم‌کم خرافه و استفاده از روغن**

کاملی را ندارد ولی بالاخره این برنامه هم بعد از حدود ۱۰ ماه مدون شد.

■ **آقای دکتر! شما نقش و سهم سازمان‌های نظام پزشکی در مدیریت پاندمی کرونا بخصوص در ارائه برنامه‌ها و تنظیم پروتکل‌ها را چطور می‌بینید؟ به نظر می‌رسد نقش کم‌رنگی را از این سازمان‌ها در جامعه شاهد بودیم. حتی برخی متخصصان حوزه سلامت اعضای سازمان نظام پزشکی را عضو غایب ستاد عنوان کردند. اگر چه که همه پزشکان و کادر درمان متعلق به این حوزه هستند اما ما یک برنامه جامع از این سازمان‌های نظام پزشکی ندیدیم و شما برخلاف اعضای وزارت بهداشت، دخالت و تبادل نظر مستقیمی در تدوین پروتکل‌های پیشگیری و بهداشتی نداشتید؟**

اولا که برنامه سازمان نظام پزشکی ورود فعال در حوزه وظایف و اختیاراتش از روز اول بود. اما اینکه چه کارهایی سازمان نظام پزشکی کرده است؟ قدم اول ما این بود از وقتی این بیماری در چین مکشوف شد جلسات متعدد آموزشی برای رؤسای بیمارستان‌ها، پرستاران، مترون‌ها و سرپرستاران با استادان برجسته کشور تشکیل دادیم از خانم دکتر محرز و دکتر مختاری دعوت کردیم تا مبانی بیماری و

اینستارگام به اشتراک گذاشتم و بلافاصله خبر درگیری من و یکی دیگر از معاونان سازمان نظام پزشکی نیز جزو خبرهای داغ آن روزها شد. درست در همین زمان‌ها بعد از بیمارستان‌های قم، نام بیمارستان مسیح دانشوری هم به‌سرعت جهانشمول شد. بدحال‌ترین بیماران از سراسر کشور را به این بیمارستان بردند تا بهترین تجربه‌ها اندوخته شود. سرتی اسکن شد، روش تشخیص غالب! نام خانوادگی کرونا هم کم‌کم یک ماه پس از تولد به کووید ۱۹ تبدیل شد.

■ **مرحله یک: فاز شناخت، مبارزه، حماسه و همراهی مردم در رسانه‌ها**

در این مرحله که نوام شد با ایام عید نوروز،

انوارفضل‌نسانی/ایران

تعطیلی دو هفته‌ای کشور، نوعی قرنطینگی را در ذهن‌ها متبادر کرد. در خیابان‌ها هیچ خبری نبود و مردم شعار در خانه می‌مانیم را به‌صورت عملی اما توقیف اجباری برای همدیگر مخایره کردند. دیدو و پازدیدو سفر اما به قوت خود ادامه داشت چندان که ناگهان شمال کشور نقطه سیاه مرگ ومیرها شد و طوفان سهمگین کووید ۱۹، جان بسیاری از مردم این خطه و همکاران پزشک، پرستار و کادر درمان را گرفت. جامعه پزشکی در این زمان سیاه پوش شد جوری که ویدئوی رئیس سازمان نظام پزشکی که باید ایام عید را

کرونا را ناشی از چه چیزی می‌دانید؟

ایران برای حدود ۱۶ میلیون دوز واکسن که می‌تواند ۸ میلیون نفر را پوشش دهد (هر نفر دو دوز تزریق می‌شود) یا کوواکس (تفاهمنامه‌ای را امضا کرده است. اینکه این پول باید واریز شود تا امکان تحویل واکسن میسر شود، مشکلی است که همچنان ایران دارد. آن هم به دلیل محدودیت‌های ارزی ناشی از تحریم است و نیز به دلیل اینکه ما افای‌تی اف را هنوز هم امضا نکردیم. ما دو مشکل بیرونی و داخلی هم داریم. از یک‌طرف تحریم‌ها اجازه نمی‌دهد که راحت ارز مبادله شود. حتی پول‌هایی که به کشورهای کره جنوبی و چین دادیم نگرانیم وسط راه به عنوان مطالبات و طبیکاری که خودشان ادعا کردند ضبط کنند. در این صورت پول رفته و واکسن هم تهیه نمی‌شود. مسأله دوم ما خودمان مسیره‌ها و مبادلات را کند کردیم. چون یک سال و نیم است افای‌تی‌اف در مجمع تشخیص مصلحت نظام تأیید نشده است. مسأله بعدی این است که آیا این ۱۶ میلیون دوز واکسن کفایت می‌کند؟ خیر. این عدد برای ۸ تا ۱۰ میلیون نفر است اگر واکسناسیون ۵۰ میلیونی را در یک بازه زمانی مشخص و محدود انجام ندهیم و فاصله طولانی بین‌شان بیفتد زنجیره ویروس قطع نمی‌شود بلکه هم هزینه کردیم و هم فایده‌ای ندارد. پیشنهاد

دستور دادم با پزشکی که در صدا و سیما یا رسانه‌های

دیگر مدعی درمان قطعی کرونا با انواع گیاهان یا داروهای

شیمیایی شده‌اند، برخورد قضایی صورت بگیرد. من به

پزشکی که در تلویزیون دود کندر را برای درمان کرونا مطرح

کرد گفتم چه مدرکی برای ادعای‌تان دارید که دود کندر برای

کووید ۱۹ مؤثر است

آکید ما این است تأمین ارز شود و از طرق مختلف وبا کمک بخش خصوصی واکسن مورد نیاز و مورد اعتماد در بازه زمانی مشخص تهیه شود.

■ **شما به عنوان رئیس سازمان نظام پزشکی آیا تاکنون اطلاعات علمی شفافی از واکسن کرونای ایرانی دیده‌اید؟ اطلاعات درباره واکسن کرونای ساخت ایران تماماً رسانه‌ها مطرح می‌شود. شما چگونه در مقاله‌های علمی را در این باره مشاهده کرده‌اید؟**

در مورد واکسن ایرانی دو قسمت وجود دارد. یک قسمت دانش علمی واکسن است. من با بعضی از رؤسای تیم تولید صحبت کرده‌ام. با آقای دکتر سلیمانی بیش از یک ساعت جلسه داشتیم و تمام

جمعیتی براساس واکسن ایجاد کنیم ضرورتی ندارد محدودیت‌ها و تجمعات را اعمال کنیم. ما با ابعاد اجتماعی تا مسائل روحی و روانی و اقتصادی که اپیدمی کرونا را زجانی گذاشته قطعاً ناراحتیم. اینک محصل و دانش آموز یک سال است مدرسه نرفته است ناراحتیم. چرا که هیچ وقت آموزش مجازی جای ارتباطات و شادی‌های دوره مدرسه را نمی‌گیرد ولی به اجبار و به‌خاطر حفظ سلامت انجام شد. برای اینکه به روال عادی زندگی برگردیم و اقتصادمان هم صدمه نبیند راهی نداریم جز اینکه برای تأمین واکسن هزینه کنیم

■ **با وجود آغاز واکسناسیون کرونا در کشورهای دنیا این روزها اخبار خوشی از خرید واکسن از سوی ایران به گوش می‌رسد. شما مشکلات وارد شدن واکسن**

ابعاد کار را بررسی کرده‌ایم. این تیم روی «ام‌ار‌ای» کار می‌کند و تولید واکسن از «ام‌ار‌ای» در دنیا بی‌سابقه است که فایزر و مدرنا کار کردند. تیم ایرانی پیشرفته‌های خیلی خوبی به لحاظ علمی دارند اما دو مشکل عمده وجود دارد؛ هم‌اکنون فاز آزمایشگاهی و حیوانی واکسن ایرانی تمام شده و بزودی واکسن ایرانی وارد فاز انسانی می‌شود اما مشکل لازم است که تولید واکسن است یعنی واکسن دستگاه چاپ می‌خواهد که برای نیاز کشور در ابعاد چند میلیونی به سرعت باید تهیه شود؛ ما این دستگاه را نداریم و برای وارد کردن دستگاه هم همان موانع خرید واکسن وجود دارد. بنابراین در جواب سؤال شما با این فرض که واکسن در اواخر بهار آماده می‌شود پیش نیازش واردات دستگاه‌هایی است که برای تولید انبوه واکسن لازم است که البته آن هم از اروپا یا استرالیا وارد می‌شود و واکسن ایرانی در اواخر بهار و اوایل تابستان فراهم می‌شود. ببینید ما در مشهد «کلین روم» داریم ولی به دلیل تحریم اجازه ندادند درهای «کلین روم» باز شود.

■ **در شرایطی که هنوز واکسناسیون انجام نشده و جامعه همچنان شاهد هشدرا و اجرای پروتکل‌های جدید است، به نظر شما اشکال کار در کاهش زنجیره انتقال کرونا کجاست؟ سهم مردم چقدر است و اینکه چرا برخی کشورها در کنترل اپیدمی موفق شده‌اند. هر چند که ایران در دو هفته اخیر از فهرست ۱۰ کشور اول دنیا از نظر آمار ابتلا و مرگ خارج شده است.**

ما در حال حاضر چهاردهمین کشور از نظر میزان مرگ و میر در این بیماری هستیم. به نظر سهم مردم این است که باید پروتکل‌ها را رعایت کنند اما اگر رعایت نشد به این معنا نیست که ما این تعداد مرگ و میر را قبول داریم. این وظیفه حاکمیتی است. یعنی اگر یک نفر رانندگی می‌کند که خطر زاست پلیس باید اعمال جریمه کند تا از جان بقیه محافظت کند. به نظرم باید به مردم آگاهی اطمینان بخش و اعتمادبخش داد، باید افراد مورد اعتماد را به صحنه آورد و آموزش‌ها فقط به حرکت دولتی ختم نشود. نهاده‌ا و انجمن‌های علمی باید به صحنه بیایند. اینها اعتماد و سرمایه اجتماعی را بالا می‌برد. در همه کشورهای دنیا مقررات مربوط به پروتکل‌ها را به جد رعایت می‌کنند چون اجرای این پروتکل‌ها الزامی است. از سفیر برای در کره جنوبی سؤال کردم چطور مرگ و میر در کشور شما یک نفر شده است؟ پاسخ داد: «اگر فردی بدون ماسک وارد مغازه شود و مبدل کالا صورت بگیرد مغازه دلمب می‌شود.» بنابراین پروتکل‌های ابلاغی باید با الزام و ضوابط معین انجام شود و واکسناسیون هم باید به جد دنبال شود.

استحضار برسانم و از اینکه مسئولان اجرایی ذریبط با وجود هشدارها و مکتوبات مکرر کارشناسان و دلسوزان انجمن‌های علمی، سازمان نظام پزشکی و وزارت بهداشت برای نظارت جدی و ممانعت و سفرهای غیرضروری اقدام مؤثری انجام ندادند، اظهار تأسفک کنم. یقیناً این بحران عالم گیر و خانمان‌وار بدون رعایت همه اصول ضروری بهداشتی و حفاظتی و نظارت جدی و مؤکد عوامل اجرایی را بر اجرای این ضوابط به سامان نمی‌رسد. امید است تذکر جنباعلی در این مقوله نیز باز یگر خادمان و مدافعان همه سلامت کشور باشد.»

متأسفانه رعایت نکردن دستورالعمل‌ها آنقدر گسترش یافت که نه اهل محرم و صفر گوش جان به توصیه‌ها دادند نه اهل مسافرت و دورهمی و موج بی‌توجهی رسید به فوت آواز و موسیقی ایران، استاد محمدرضا شجریان، همان زمان دست به نگارش شدم و از همایون آواز ایران خواستم علامه‌مندان سیاش را مدیریت کند مبادا مویی از سر کسی کم شود. او و خانواده‌اش سپس از ایران لطف کردند اما مردم علاقه‌مند نه! روز روشن دست در دست هم دادند و مرغ سحر خواندند تا به افرادی در جبهه خزا بگویند از آنها دست‌کمی ندارند و آن شد که شد... مرگ‌های رسمی به مرز ۵۰۰ عدد نزدیک شد.

اگر در فروردین ماه ۹۹ از جمعی می‌پرسیدی: بستگان چه کسی کرونا گرفته است از ده نفر دو یا سه نفر دست بلند می‌کردند و در تابستان اگر از همان جمع می‌پرسیدی همه دست بلند می‌کردند و حلال کم‌کم اگر در انتهای پاییز از همان جمع پیرسی از بستگان شما آیا کسی از کرونا فوت کرده است احتمالاً

بخش قابل توجهی دست بلند می‌کرد

این مرحله با نوید واکسن و کاهش آمار از اواخر پاییز شروع شده و امید می‌رود با درایت ملی در همه ابعاد زمینه ساز کنترل بیماری شود.

بی‌پولی ملت خصوصاً قشر متوسط محکم‌به این کمک پهلومی زد چندانکه با رونق گرفتن قطعی معیشت و سلامت، بسیاری طرف اقتصاد را گرفته ، روانه بازار کسب و کار شدند. سقوط بازار بورس خبر ناگوارتری بود. تورم به وضوح مردم را آچمز کرد. اگر در خیابان امام خمینی تهران گذرانی می‌افتاد به روشنی در می‌یافتید که تلاش مضاعفی در حال رخ دادن است که جریان خسارات سه ماه گذشته بشود. دلسوزان شروع به هشدار کردند اما گوش شنوایی نبود. هواپیماها پر، اتوبوس‌ها مملو، متروها با ازدحام و صف‌های خرید و فروش در فروشگاه‌های بزرگ تشکیل شد. ما آمار، رونق و پویای مراسم همدلی با مدافعان سلامت را به همراه وزارت بهداشت و شهرداری تهران و شبکه سلامت کلید زدیم تا کمی به مدافعان سلامت روحیه بدهیم اما بالا رفتن آمار، ششگی را بر تن دوستان نشاند.

اورژانس‌ها خانوادگی شد، پدر و پسر و مادر و دختر با هم گرفتار شدند و در یک مراسم عروسی ۶۵ نفر تست شان مثبت شد. برخی افراد که شهرتی هم داشتند به دام کرونا افتاده جان خود را از دست دادند.

جنوب و شمال و غرب کشور قرمز شد. من همان زمان در مصاحبه‌ام در نشست خبری وزارت بهداشت گفتم: اگر همین طور پیش برویم پاییز فاجعه باری پیش روست چرا که آنفلوآنزا و تجمعات و بی‌تفاوتی دست در دست هم خواهند داد.

رئیس سازمان نظام پزشکی که تا آن زمان یک روز هم سازمان را تعطیل نکرده بود، این بار نامه‌ای به رهبر معظم انقلاب نوشت و ضمن تشکر از همراهی‌های نامدین ایشان در پربایی مراسم سوگواری حضرت‌اباعبدالله حسین (ع) نوشت:

«لازم می‌دانم به‌عنوان نماینده جامعه پزشکی کشور مراتب تگرائی عمیق پزشکان و همه کادر درمان از مسافرت‌های بی‌رویه و غیر ضروری در این ایام بخصوص به استان‌های شمالی کشور که در مصداق قطعی اضرار به مردم و مدافعان عرصه سلامت است به

مسجدی محل تجمع شد. قبل از رمضان بحث‌های زیادی شد که آیا مردم روزه بگیرند یا نه؟ پاسخ را بیشتر به عهده خود مردم گذاشتند. انظار باعث سوءتخیر گری چندانی نشود اما به نظر می‌رسید اغلب روزه‌ها را گرفتند. شب‌های قدر، همه برای یکدیگر دعا کردند و تا اینجا خبرها دلشاد کننده بود.

اما یک اتفاق خاص ورق را برگرداند و آنها که تعطیلی عید ضرر را در روز زرد کردند اگر می‌دانستند در سال ۱۳۹۹ که به روز ملت می‌آورد هرگز چنین نمی‌کردند. به رغم تمام هشدارها، عید و تعطیل چند روزه آن علاوه بر تعطیلات ۱۴ و ۱۵ خرداد، موجب افزایش موج سفرها و مراسم تدارک و تولد شد؛ مراسمی که حدود ۲۵ روز بعد در اواسط تیرماه کم‌کم مؤثر افتاد و موج دوم کرونا در کشور را موجب شد.

خبرور برخی شبه علم‌ها در شبکه‌های اجتماعی و تشویق به برداشتن ماسک، استفاده از روش‌های جایگزین تعریف نشده، دورهمی‌ها، پلاتنگیلی رسانه ملی در کاربرد ماسک، بالا گرفتن شیاعت مجازی نظیر خطرات ماسک برای سلامتی از دید یک پروفیسور آلمانی، افشاهی‌های نامعلوم برخی افراد در ایتالیا، تغییرات علائم بیماری، تغییر دستورالعمل‌های دارویی و اشاره به اینکه کرونا یک دسیسه خارجی و بهانه‌ای برای سرمایه‌گذاری‌های آتی و آن است، تشکیک در آمار وزارت بهداشت و... همه و همه مردم را اندک اندک به اطلاعات داشته‌هایشان مشکوک و حتی کسان‌ی را که تا آن زمان سفت‌پای حفاظت خود و خانواده ایستاده بودند، شل کرد.

من همان زمان خبرهای خوب کاهش آمار را توثیت کردم و نوشتم می‌توانیم به مدد الهی عید فطرمان را به موفقیت علیه کرونا تبدیل کنیم، نوشته‌ای که برخی هشدار دادند اگر مردم ترسشان بریزد دوباره نسبت به پیشگیری بی‌تجدیدی شوند. تعطیلی مدارس اگرچه کمک شایانی به کنترل همه‌گیری کرده بود اما بی‌کاری و

نقش بازی کردن در مسئولیت اجتماعی به یاری ملت پرداختند.

شاید سخت‌ترین روزهای کادر مدیریتی نظام پزشکی بهار و تابستان ۹۹ باشد. از یک سو تمام تلاش‌ها بر آن است که مطب‌ها و بخش‌های خصوصی تعطیل نشود تا رجوع بیماران به مراکز دولتی سرشکن و تلفات پایین‌بیايد و از سوی دیگر در این بحران تنفسگیر، کمتر کسی پیدا می‌شود تا به کمک کند برای مطب‌ها ماسک، دستکش و مواد ضدعفونی پیدا کنیم. ویزیت همان عدد سال‌ها قبل است و هیچ افزایشی نداشته در حالی که هر مطب برای پزشک، منشی و مراجعان باید تدارک ماسک و مواد ضدعفونی سطح و دست، ببیند. هم‌اگونه که هر خانوار هزینه‌اش در مواد تنفسگیر، دستکش و مواد ضدعفونی سطح و دست، ببیند. هم‌اگونه که هر خانوار هزینه‌اش در مواد تنفسگیر، دستکش و مواد ضدعفونی سطح و دست، ببیند. هم‌اگونه که هر خانوار هزینه‌اش در مواد تنفسگیر، دستکش و مواد ضدعفونی سطح و دست، ببیند.

در هر صورت هرچه گذشت اما نتایج همه این عملکردها و همدلی مثال زدن مردم، آمار مرگ و میر را در خرداد به زیر ۲۰۰ نفر در روز رسانید و بسیاری از بیمارستان‌ها مجبور شدند بخش‌های تعطیل شده را مجدد گشایش و تخت‌های کرونا را محدود کنند. در فاز صفر و یک اگر خانواده‌ای گرفتار کرونا شد، تک‌گیری بود و برای مثال فقط یک عضو خانواده گرفتار و باقی افراد در خدمت او بودند تا روی پا شده و بهبود یابد.

■ **مرحله دوم: فاز گسست، فصل اجتماعات، سفر و انتشار اطلاعات می‌ارزش**

بهار اگرچه ابتدای تلخی داشت اما از اواخر اردیبهشت تا پایان تیر آمار کرونا رو به نزول گذاشت. مردم با آموزه‌هایی که داده شد ماه رمضان را در خانه‌ها گذراندند و کمتر

تا ضمن یستن صادرات ماسک نسبت به تأمین پارچه مخصوص ماسک و همچنین داروهای مطرح آن زمان اقدام کند. در یکی از فرودگاه‌ها محموله خریداری شده ما به سرعت رفت و همین کافی بود تا تلاطم داخلی را بالا ببرد. وزارت خارجه، وزارت راه و شهرسازی، وزارت صنعت و وزارت کشور تمام تلاش خود را می‌کردند تا به کمک صنایع داخلی بشتابند. کار چالب شرکت بنز آلمان مبنی بر تغییر یکی از ریل‌های خود به تولید وتیتلاتور الگویی بود که در داخل کشور هم از مدتی قبل آغاز شده بود. ایران خودرو در مسئولیت اجتماعی به کمک صنعت ساخت وتیتلاتور در داخل شفافیت و با کمک شرکت‌های دیگر از تولید وتیتلاتور داخلی حمایت کردند تا آی‌سی یوها بیشتر تأمین و از مرگ و میر فرایند بکاهند. این تولید تا مرز صادرات پیش رفت.

بیانات رهبری در حمایت همه جانبه از کادر درمان آنقدر پیر رنگ بود که وزیر بهداشت در نامه‌ای مستقیم از ایشان تشکر با طعم و بوی خاص کرد. اما همه اینها با تکمیل آن‌که فرآیند مبارزه همه جانبه با کرونا نبود. جلسات متعدد با اپیدمیولوژیست‌ها نشان می‌داد یک جای کار می‌لنگد. انگار برخی نهاده‌ها باورشان نبود که کرونا ویروس عادی نیست و یک جایی اگر شل بیایی سفت می‌خوری. سازمان نظام پزشکی در جلساتی که با معاونان وزیر و سایر نهاده‌ها داشت نهایتاً نامه‌ای به رئیس جمهوری نگاشت و از ایشان خواست مداخله کنند و سطح ستاد ملی کرونا را از وزارت بهداشت به سران قوا ارتقا بخشند، نامه‌ای که کمی بعد موجب شد رئیس جمهوری ر آسا ریاست شورای ملی کرونا را به عهده گیرد. اگرچه این تصمیم به دلایل نامعلوم موجب حذف سازمان نظام پزشکی از ستاد ملی شد اما پای نهاده‌های دیگر را وسط کشید تا قوی‌تر از قبل وارد میدان شوند. از جمله در این دوران رسانه ملی سعی کرد سنگ تمام بگذارد. هنرمندان به خلق آثار هنری پرداختند و بسیاری از شرکت‌ها با